

חלק ראשון

צמצום וקו כולל ב' פרקים

פרק א'

מבאר ענין הצמצום הא' שנצטמצם אור אין סוף ב"ה בכדי להאציל הנאצלים ולברוא הנבראים. ובו ה' ענינים:

א. לפני הצמצום היה אין סוף ממלא כל המציאות. ב. סיבת הבריאה היתה כדי לגלות שמתיו וכינויו. ג. צמצום האור מסביבות נקודה האמצעית. ד. החלל שנשאר אחר הצמצום היה עגול. ה. לפי שאור אין סוף הוא בהשוואה, היה הצמצום ג"כ בהשוואה שהוא סוד העגול.

לפני הצמצום היה אין סוף ממלא כל המציאות

* (א) דע כי א טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אור ב עליון פשוט ג ממלא כל המציאות. ולא היה שום ז מקום פנוי בבחינת

אור פנימי

כלל. כי זה הכלל, כל מה שלא נשיג לא נדעהו בשם. וזכור זאת ואל תכשל.

ג) ולכאורה תמוה מאד, הלא המדובר כאן הוא בטרם שנבראו העולמות, וא"כ איזו מציאות ישנה כאן, אשר אור העליון צריך למלאותה. והענין הוא, כי כל העולמות וכל הנשמות שישנם והעתידיים להבראות עם כל מקריהם עד לתכלית תיקונם, הנה הם כולם כבר כלולים בא"ס ב"ה, בכל תפארתם ובכל מלואם. באופן, שיש לנו להבחין ב' עיקרים בכללות המציאות שלפנינו. עיקר א': בבחינת מה שהם קבועים וקיימים בא"ס ב"ה בכל שלימותם ותפארתם. העיקר הב': כמות שהם ערוכים ומשתלשלים ומתחדשים לפנינו מאחר הצמצום הא', בחמשה העולמות המכונים: אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, כמ"ש להלן. וז"ש הרב, אשר אור העליון הנמשך מעצמותו ית', היה "ממלא את כל המציאות" דהיינו כללות המציאות שבעיקר הא', מבחינת מה שהם ערוכים וקיימים בא"ס ב"ה שמטרם הצמצום. ומשמיענו שאור העליון היה ממלא אותם לגמרי עד שלא נשאר בהם שום מקום פנוי, שיהיה אפשר להוסיף בהם שלימות ותיקון כל שהוא (ועי' היטב בהסת"פ כאן).

ד) פירוש כי בטרם שנבראו העולמות, שהיה אז רק א"ס ב"ה בלבד כנ"ל, לא היה

צריכים לזכור, שכל חכמת הקבלה מיוסדת על ענינים רוחניים, שאינם תופסים לא מקום ולא זמן, ואין העדר ותמורה נוהג בהם כל עיקר, וכל השינויים הנאמרים בחכמה הזאת, אין זאת אומרת שהבחינה הראשונה נעדרת, ומקבלת צורה אחרת, אלא השינוי האמור, הוא ענין תוספת הצורה לבד, וצורה הראשונה אינה זזה ממקומה. כי ההעדר וההשתנות המה מדרכי הגשמיים. וזהו כל הקושי למתחילים, כי תופסים הדברים בביטויים הגשמיים בגבולים של זמן ומקום חילוף ותמורה, אשר המחברים השתמשו בהם רק לסימנים בעלמא על שרשיהם העליונים. ולפיכך, אתאמץ לפרש כל מלה ומלה בצביונה הרוחני, המופשט ממקום ומזמן ומתמורה. ועל המעיינים מוטל, לחקוק היטב בזכרונם את פירוש המלות ההן, כי אי אפשר לחזור עליהן בכל פעם.

א) צורת הזמן הרוחני נתבאר היטב לקמן בהסתכלות פנימית בסופו בד"ה עוד. ב) היינו האור המתפשט מעצמות הבורא יתברך. ודע, שכל השמות והתוארים הבאים בחכמת הקבלה, אינם ח"ו בעצמות הבורא ית', אלא רק באור המתפשט מעצמותו ית', אמנם בעצמותו ית', אין לנו שום מלה והגה

* עץ חיים שער א' ענף ב'.

ה אויר ריקני ו וחלל, אלא היה הכל ז ממולא מן אור א"ס פשוט שהוא, ולא היה ח לו לא בחינת ראש ולא בחינת סוף, אלא הכל היה ט אור א' פשוט י שוה בהשוואה א', והוא הנקרא כ אור א"ס.

אור פנימי

אלא שהחומר הזה, הוא המודד את גדלותו ושיעור קומתו של כל נאצל, ושל כל פרצוף, וכל ספירה. שהרי התפשטות אור העליון מן המאציל היא ודאי בלי שיעור ומידה, אלא רק הנאצל הוא העושה שיעור על השפע מכח עצמו, מפאת היותו מקבל לא פחות ולא יותר מכפי שיעור חשקו ורצונו לקבל, שזו היא אמת המידה הנוהגת ברוחניות, משום, שאין ענין הכפיה נוהג שם, והכל תלוי ברצון. ולפיכך אנו מכנים את "הרצון לקבל" הזה, שהוא כלי קבלה של הנאצל. והוא נבחן לבחינת החומר שלו, שמחמתו יצא מכלל מאציל להקרא בשם נאצל, מטעם היותו מוגדר במין חומר כזה, שאינו מצוי במאציל אף משהו ח"ו, כי הרצון לקבל אינו נוהג ח"ו במאציל בהחלט, שהרי ממי יקבל, והבן. ולהלן נבאר, שיש בחומר הזה ד' מדרגות, מקטנות עד גדלות הקבלה, שהמדרגה הרביעית, שהיא בחינת גדלות הקבלה, המצויה על שלימותה רק בא"ס, מטרם שנבראו העולמות, הנה רק עליה נעשה סוד הצמצום. ויתבאר להלן, כי נתרקנה מכל שפע שהיה לה מיוחס א"ס, ונשארה בבחינת "חלל" פנוי. וזו היא כוונת הרב באמרו, מטרם שנברא העולם, דהיינו בא"ס ב"ה, לא היתה שם בחינת "חלל" הפנוי הזה, כמבואר. ז) כלומר שאין כלל מה להוסיף עליו על-ידי מעשה התחתונים.

ח) ענין ראש וסוף יתבאר להלן.

ט) פירוש, שאין בו מדרגות של קטן וגדול, אלא הכל שוה כמ"ש לקמן.

י) כלומר שאין שם זכות ועביות, שהמדרגות נערכות ונבחנו על ידיהן. כי הבחנות אלו נתהוו בעולמות רק עם חידוש הצמצום, שיתבאר להלן.

כ) ויש להקשות, כיון שאין לנו שום השגה בא"ס, א"כ איך נדעהו בשם, שהרי כל

שם "מקום פנוי" דהיינו מקום חסרון, שיהיה ראוי לקבל בו בחינת תיקונים. כי אור העליון היה ממלא את המקום ההוא, שלא הניח מקום לתחתונים להתגדר בו להוסיף משהו על שלימותו. אלא רק בסיבת הצמצום שנעשה, כמ"ש להלן, נתחדש אז בחינת חסרון ונתהווה מקום פנוי לתיקונים. אבל בל תטעה שבמקום גשמי הספר מדבר.

ה) אין הכוונה על אויר גשמי ח"ו, אלא יש בחי' אור רוחני המכונה כן. כי הנה יש ב' בחינות אור בכל פרצוף שלם, המכונים אור דחכמה, ואור דחסדים: אור דחכמה הוא בחינת העצמות של הפרצוף, דהיינו בחינת החיות שבו. אור דחסדים הוא רק אור מלביש על אור החכמה שבפרצוף, היות ואור החכמה אינו יכול להתלבש בפרצוף אם לא יתלבש תחילה באור דחסדים. אמנם לעתים, כשהפרצופים המה בעת קטנות, אין בהם אלא אור דחסדים בלבד. ותדע שאור דחסדים זה, הוא מכונה בשם אויר או רוח, ובהיותו בפני עצמו בלי אור דחכמה, הוא מכונה בשם "אויר ריקני", כלומר שהוא ריקן מאור החכמה, ומצפה ע"כ שאור החכמה יתפשט בתוכו וימלאנו. ומשמיענו הרב, שטרם שנבראו העולמות, דהיינו בא"ס ב"ה, לא היתה בחינת אויר ריקני זה במציאות כלל, משום שאין שם חסרון משהו, כמבואר.

ו) כדי להסביר המלה הזאת, צריך שתדע מקודם מה היא מהותו של כלי רוחני. והוא, כי בהיות הנאצל מקבל את שפע חיותו מן המאציל, הנה בהכרח, שיש לו רצון והשתוקקות לקבל את שפעו זה ממנו ית', ותדע, אשר מדת הרצון וההשתוקקות הזו, היא כללות כל החומר שבנאצל. באופן, שכל מה שיש בנאצל זולת זה החומר, כבר אינו מיוחס לבחינת החומר שלו, אלא לבחינת השפע שלו שמקבל מן המאציל. ולא עוד,

סיבת הבריאה היתה כדי לגלות שמותיו וכינויו.
(ב) וכאשר ל עלה ברצונו הפשוט, לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים.
להוציא לאור שלמות פעולותיו ושמותיו וכינויו, אשר זאת היה סיבת
בריאת העולמות.

אור פנימי

התנועה, בריחוק מקום ובקירוב מקום, כי המהות הרוחנית אינה תופסת מקום כל עיקר, כנודע. אמנם תדע שהפירוד ברוחניים אינו נעשה זולת על-ידי מקרה "שינוי צורה" בלבד. באופן, שאם דבר רוחני אחד קונה לו צורה נוספת המשונה מאותה הצורה שיש לו, הנה יצא לו הדבר הרוחני ההוא מבחינת "אחד" לשתי בחינות נבדלות, המתרחקות זו מזו על פי ההפכיות שיש באותן ב' צורות. וכמו שהמהויות הגשמיות מתרחקות ומתחברות זו בזו בדרך ריחוק מקום וקירוב מקום, כן המהויות הרוחניות, מובדלות ומתחברות על פי השתנות הצורה והשתוות הצורה, ששינוי הצורה מבדילן זו מזו, והשתוות הצורה מדביקתן זו בזו, וזכור זאת, כי זה הוא המפתח הראשון לחכמה.

ועתה תבין את סוד הוא ושמו אחד הנזכר לעיל, וענין האחדות הפשוטה שאנו מדייקים כל כך בא"ס ב"ה, כי האחדות הזו היא מפליאות כל יכלתו ית'. כי הנה נתבאר לעיל באו"פ (אות ו') ההבדל בין המאציל לנאצל שנתהווה מחמת הצורה של "הרצון לקבל" שישנה בנאצל ואינה במאציל, אשר מסיבת שינוי הצורה ההוא, נבדל הנאצל מהמאציל, וקנה לו שם בפני עצמו להקרא נאצל ולא מאציל, עש"ה.

ולפי המבואר הנה יש מקום לטעות ולחשוב, שאור א"ס המכונה "הוא", אינו דבוק לגמרי ח'ו בא"ס המכונה "שמו", דהיינו "הרצון לקבל" את השפע והאור הנקרא "הוא", שהרי אור העליון הנמשך מעצמותו ית' המכונה "הוא", הנה כל תכונתו רק להשפיע, ואין בו מצורת הרצון לקבל ולא כלום, כמבואר שם. משא"כ אין סוף

שם מורה על השגה, אשר אנו משיגים בו על פי הוראתו ומשמעותו של אותו השם, כנודע. ואין לתרץ כי השם א"ס מורה רק על שלילת השגה, דא"כ היה לנו לכנותו בשם "בלתי מושג", והענין הוא, כי השם הזה מורה לנו את כל ההבחן שיש בין א"ס אל כל העולמות שמתחתיו, והוא כי בחינת הצמצום שנעשה אחר הא"ס, הנה בכל מקום שהכח הזה מתעורר הוא מצמצם שם את האור, שעל ידי זה מסתיימת ההארה ההיא ומגיעת לסופה. ולפיכך כל סוף וסיום, שישנו בכל הארה, ובכל פרצוף, אינו נמשך רק מכח הצמצום. ולא עוד אלא, שמסיבת הסוף וסיום ההוא יוצאים ומתחדשים כל ההויות ומילואיהן וכל מיני השינויים, שאך נמצאים בעולמות. ומתוך שענין הצמצום הזה אינו שם בא"ס, ע"כ, אין ענין סוף וסיום נוגע שם, וע"כ נקרא בשם "אין סוף", להורות, שאין שם בחינת סוף וסיום כל עיקר, ומובן עם זה, שהאור הזה, הוא פשוט ושוה בהשוואה א', כי זה תלוי בזה, כמ"ש.

(ל) אין לתמוה, איך נבחן רצון בא"ס, הגבוה מכל רעיון, עד כדי לומר "עלה ברצונו הפשוט" וכו': כי תבין זה עם מה שנתבאר לעיל, שבהכרח נמצא בכל נאצל, רצון לקבל את שפעו מהמאציל, עש"ה. אלא שבא"ס ב"ה הוא "רצון פשוט" בסוד הוא ושמו אחד, כמ"ש בפד"א פ"א, וכן בדברי הרב לקמן. כי "האור" שבא"ס מכונה "הוא" ו"הרצון לקבל" שבא"ס מכונה "שמו", והם שניהם בסוד האחדות הפשוטה שאין פירוד כל שהוא ביניהם.

אמנם אל לדמות הפירוד והאחדות האמורים כאן, אל הפירוד והאחדות שבמושגים הגשמיים, הנפרדים על דרך

צמצום האור מסביבות נקודה האמצעית

ג) והנה אז מ צמצם את עצמו א"ס : בנקודה האמצעית, אשר בו

אור פנימי

וז"ש הרב, כשעלה ברצונו הפשוט לברוא וכו'. עלה: פירושו שנתעלה בזיכוכ ודביקות ע"י שהקטין וצמצם את שיעור הרצון לקבל הטבוע בו כדי להשוות צורתו לאור העליון, ואע"פ שהרצון לקבל שבא"ס, הנקרא מלכות דא"ס או "שמו" כנ"ל, לא היה לו שום חסרון בדביקות עם אור העליון מחמת שינוי הצורה שבו, כאמור, עכ"ז קישט את עצמו להשוות צורתו אל אור העליון, ולהסתלק עכ"פ מגדלות הרצון לקבל הזה הנקרא בחי"ד שבו, כדי להדבק יותר באור העליון. כי קירוב הצורה עושה דביקות, כנ"ל ד"ה אמנם, וזהו שמתבטא במלת "עלה", כלומר, שעלתה המלכות דא"ס, שה"ס "הרצון הפשוט", ונתדבקה אל האור העליון, דהיינו שמיעטה את הרצון לקבל שלה, כמבואר.

וז"ש הרב, והנה אז צמצם את עצמו וכו': כי כבר נתבאר (לעיל אות ו'), שכל מידת שפעו ואורו ושיעור קומתו של הנאצל נמדדים בשיעור הרצון לקבל שיש בו, עש"ה, ולפיכך, מאחר שהמלכות דא"ס הנ"ל צמצמה את עצמה, ומיעטה את הרצון לקבל שבה, הנה ממילא הסתלק האור והשפע מחמת מיעוט הרצון. וזה הוא ענין הצמצום. אשר התעלות הרצון גרמה להסתלקות האור והשפע משם.

ג) וזה תמוה לכאורה, דמאחר, שאין שם ראש וסוף, איך יש לך אמצע, ועוד, וכי בענין הגשמי התופס מקום אנו עוסקים ח"ו. והענין הוא, כי כבר נתבאר, אשר גם בא"ס ב"ה נבחנת בהכרח בחי' הרצון לקבל, אלא בסוד "רצון פשוט" שפירושו שאין בו הבחן מדרגות קטן וגדול כנ"ל, משום שהרצון לקבל שיש שם, אינו נבחן לבחינת שינוי צורה העושה איזה פירוד ח"ו, וע"כ אין בו שום פחיתות כלפי אור העליון. וצריך שתדע, שד' מדרגות מחויב אור העליון להתפשט

המכונה "שמו", שיש בו הרצון לקבל, המשונה משום זה מן אור העליון, שאין בו ח"ו שום רצון לקבל, כמבואר, ונודע ששינוי הצורה עושה פירוד ח"ו. וזה משמיענו "הפד"א" והרב לקמן, שאינו כן ח"ו, אלא הוא ושמו אחד באחדות פשוטה, שאין ביניהם שום הבדל. ואע"פ שיש ביניהם: בין "הוא" ובין "שמו" איזה שינוי צורה בהכרח, כמבואר, מ"מ אין זה פועל שם כלל וכלל. ואע"פ שאין אנו מבינים זאת, מ"מ כן הוא בלי שום ספק. וע"ז אמרו, שבא"ס ב"ה לית שום מחשבה תפיסא ביה כלל וכלל, להיות ענין זה למעלה משכלנו (ההמשך בדיבור הסמוך).

מ) פירוש, כבר ידעת סוד הוא ושמו אחד, שאע"פ שיש שינוי צורה בבחינת הרצון לקבל הכלול בא"ס ב"ה, מ"מ אין זה עושה שם שום הבדל בינו ובין אור העליון, אלא הם באחדות הפשוטה ועם כל זה, נעשה ענין הצורה הזו האמורה לסיבה ולגורם לבריאת העולמות ולהוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכינויו, כדברי הרב כאן, אשר על-ידי בריאת העולמות והשתלשלותם עד לעוה"ז, שנעשתה ונתחדשה כאן אותה האפשרות של נתינת מקום לעבודה בתורה ובמצות, שלא על מנת "לקבל" אלא רק "להשפיע" נחת רוח ליוצר ב"ה, הנה אז מסוגלות הנשמות, להפך צורת הרצון לקבל שבהן המפרידן מן המאציל, לצורת רצון להשפיע, כלומר, לקבל מהמאציל כדי להשפיע נחת רוח לו. להיותו רוצה כן, כמו שכתבתי לקמן אות צ', עיין שם, שהוא השתוות הצורה עם המאציל, שנק' דביקות ויחוד, כנ"ל ד"ה אמנם, כי אז, כבר נתפשטו מצורת הרצון לקבל וקנו צורת הרצון להשפיע, שזו היא צורת המאציל עצמו. וכבר ידעת, כי השתוות הצורה עושה הרחניים לאחד, וע"כ חוזרים אז העולמות לקדמותם, כמ"ש לפנינו.

אור פנימי

והתעוררות הנאצל, מכח עצמו, להיותו רוצה להשוות צורתו עם המאציל, כי על כן מתגבר ומתעורר לבחינת הרצון להשפיע, כמבואר. משא"כ ההתפשטות הא', שהוא אור דחכמה, הנה הוא נמשך ישר מהמאציל, ואין לנאצל שום חלק בהמשכתו, וע"כ הוא נעלה ממנו לאין ערוך, וע"כ "אור החכמה" נבחן לעצמותו וחיותו של הנאצל, ו"אור דחסדים" נבחן רק לבחינת אור של תקונים להשלמת הנאצל.

עתה תבין ד' בחינות והמדרגות המחויבות להמצא בכל נאצל כנ"ל. כי מתחילה מתפשט האור ויוצא מהמאציל כנ"ל בבחינת אור דחכמה, אשר "הרצון לקבל" בלבד כלול בו, וזו היא בחינה א'. ואחר כך מתגברת באור הזה בחינת הרצון להשפיע, וממשיך אור דחסדים כנ"ל, והתגברות זו נבחנת לבחינה ב'. ואחר כך מתפשט אור דחסדים הזה התפשטות גדולה, שענינה יתבאר לקמן, וזו היא בחינה ג'. ואחר שיצאו ונתגלו ג' הבחינות הנ"ל במילואן, אז חוזר ומתעורר כח הרצון לקבל הכלול בהתפשטות א', וחוזר וממשיך אור החכמה. וזו היא תכלית השלימות של קביעות הרצון לקבל בפרצוף, להיותו נגלה בבחינת השתוקקות, כלומר, בשעה שלא היה אור החכמה בפרצוף אלא אור דחסדים, דהיינו אחר בחי' ג' הנ"ל, שהיתה לו לנאצל מציאות להשתוקק לקבלת אור החכמה, אשר ההשתוקקות הזו קובעת בו הרצון לקבל, ומשלימה לו כלי הקבלה, מה שלא היה כן בהתפשטות הא' (כנ"ל בד"ה וטעם החיוב ע"ש). ולפיכך, אין כלי הקבלה נשלמים, אלא בבחינה הד' הזאת, המכונה ג"כ התגברות ב', ואחר שלימותה של הבחינה ד' הזאת בא"ס ב"ה, נתהוה בה הצמצום, שפירושו הסתלקות הרצון לקבל מן בחינה הד' הזאת, שזה גרם להסתלקות אור א"ס ב"ה משם (כנ"ל דף ד' ד"ה וז"ש הרב והנה, עש"ה).

והנה נתבאר, ד' הבחינות המחויבות להמצא בכל נאצל, אשר בחינה א', מכונה התפשטות ראשונה או חכמה. ובחינה ב',

עד שמגלה בנאצל את הרצון לקבל הזה על שלימותו הקבועה וקיימת.

וטעם החיוב של ד' המדרגות הוא, כי הרצון לקבל הנ"ל, הנה הוא נכלל תיכף עם התפשטות האור מהשורש, שהרי בזה נבחן, שיצא האור מהמאציל וקנה לו שם בפני עצמו, דהיינו התפשטות מהמאציל, וכל עוד, שלא נכלל בו שניו הצורה הזו של הרצון לקבל, הנה ודאי, שעדיין בחינת מאציל הוא, ולא בחי' התפשטות הנעתקת ויוצאת מהמאציל. כי ברוחני לא יצוייר שום הבדל, זולת ע"י שינוי צורה (כנ"ל אות ו' עיין שם, ועיין בהסתכלות פנימית כאן). אמנם כל כמה, שאין גילוי לרצון הזה מכח הנאצל גופיה, אינו עדיין קבוע בנאצל, כלומר, שהנאצל צריך להשתוקק לקבלת השפע, שאז נבחן, שנגלה הרצון לקבל מכח הנאצל גופיה. והנה ההשתוקקות הזו, אי אפשר שתהיה, אלא רק בעת שאין בו השפע, כי רק אז יתכן שישתוקק אחריו באופן שיתגלה בו מכחו עצמו "הרצון לקבל". ואז, נשלמים כלי הקבלה בקביעות. עוד אחת צריך שתדע, שכל התפשטות אור מהמאציל, כמו שהיא כלולה מבחינת רצון הקבלה כאמור, הנה היא מוכרחת להכלל גם כן מבחינת רצון להשפעה, שאם לא כן, היה המאציל והנאצל בבחינת הפכיות הצורה, שהוא פירוד גמור ח"ו, כי הפכיות הצורה היתה מרחיקה אותם זמ"ז כרחוק מזרח ממערב ולפיכך מוכרח כל אור המתפשט מהמאציל להכלל ג"כ מבחינת הרצון להשפיע, כדי שתהיה קרבת צורה בין המאציל לנאצל. ובשעה שמתגלה בנאצל הרצון להשפיע הזה, הנה נמשך לו אור גדול מהמאציל, המיוחס להתעוררות הרצון הזה, והאור הזה מכונה בכל מקום אור דחסדים. אמנם התפשטות הא' מהמאציל, אשר הרצון לקבל כלול בה כמבואר לעיל, היא נקראת בכל מקום אור דחכמה או אור העצמות. וזכור היטב, ב' מיני אורות הללו. ותדע, שהאור הב' שהוא אור דחסדים, שפל הרבה מהאור הא' שהוא אור דחכמה, משום שנמשך עם התגברות

באמצע ממש, וצמצם האור ההוא, ונתרחק אל ע צדדי סביבות הנקודה האמצעית.

החלל שנשאר אחר הצמצום היה עגול

(ד) ואז נשאר: פ מקום פנוי, ואויר, וחלל ריקני, מנקודה האמצעית ממש. והנה צ הצמצום הזה, היה בהשוואה א' בסביבות הנקודה האמצעית

אור פנימי

אות ל' ד"ה ולפי), וע"כ אין הכלי מגביל את האור שמחזיק, כלל, וע"כ האור שבו הוא בבחינת אין סוף. והנה נתבאר היטב סוד הנקודה האמצעית שבא"ס ב"ה, שאין המדובר ח"ו בבחינת מקום ושטח גשמי בשיעורים מוחשיים, אלא הבחינה הד' הכלולה בא"ס מכונה כן, על שם אחדותה הפשוטה עם האור העליון, כמבואר. ודבר הצמצום הנעשה בנקודה האמצעית הזאת כבר נתבאר לעיל אות מ' ד"ה וז"ש הרב עש"ה.

(ס) מרחק הרוחני נתבאר באות ל' ד"ה אמנם ע"ש. גם נתבאר שבא"ס ב"ה לא היה שום ריחוק ח"ו בין הנקודה האמצעית שה"ס הכלי ובין האור, ע"ש, אמנם אחר שצמצם האור מתוך הנקודה האמצעית, הנה נתגלה בזה, שינוי הצורה שבה מן האור, שהרי האור העליון אין בו מבחינת הרצון לקבל ולא כלום, אבל הנקודה היא בבחינת "רצון לקבל" המשונה מן האור כנ"ל, וכיון שנשתנתה צורתם זה מזה, הרי המה רחוקים זה מזה במידת הפרש של השינוי הזה, כנ"ל, וז"ש הרב "ונתרחק" וכו'.

(ע) ד' הבחינות הנ"ל, מכונות גם ד' צדדים. ומשמיענו הרב, שאף על פי, שהצמצום לא היה אלא רק בנקודה האמצעית כנ"ל, שהיא בחינה ד', מ"מ נסתלק האור מכל ד' הבחינות, מטעם, שאין ענין מקצת נוהג ברוחני, וע"כ נסתלק גם מג' בחינות.

(פ) כבר נתבאר לעיל באות ד' ובאות ה' ע"ש.

(צ) פירוש, בלי הבחן מדרגות של קטן וגדול. ואין להקשות, מאחר שכבר נגלה שינוי הצורה, שישנו בנקודה האמצעית על

מכונה התגברות ראשונה או בינה. ובחינה ג', מכונה התפשטות שניה או זעיר אנפין. ובחינה ד', מכונה התגברות שניה או מלכות. אשר ב' ההתפשטויות נבחנות לזכרים, להיותן בחינת השפע הנמשך מהמאציל: כי התפשטות א' היא שפע אור החכמה, והתפשטות ב' היא שפע אור דחסדים. וב' התגברויות, הן ב' נוקבין, להיותן בחינת התעוררות של הנאצל והתגברות הרצון מכח עצמו, אשר התגברות א' היא ההתעוררות שבנאצל אחר ה"רצון להשפיע", הנעשה שורש אל האור דחסדים כנ"ל. והתגברות ב' היא ההתעוררות שבנאצל אחר ה"רצון לקבל", הנעשה לבחינת כלי קבלה לפרצוף בכל השלימות הרצויה. והוא שנקרא בכל מקום בחינה ד'.

והנה בחינה ד' זו, היא הנקראת נקודה אמצעית שבא"ס ב"ה, ועליה כיוון הרב באמרו "צמצם את עצמו בנקודה אמצעית אשר בו". ונקראת כן, להיותה כלי הקבלה לאור א"ס ב"ה, שהוא בלי שיעור וכלי גבול כלל. וע"כ נבחנת מציאותה כדוגמת נקודה בפנימיותו ובאמצעו של האור ההוא, והאור מסבב אותה ודבוק בה סביב סביב עד אין שיעור. כי רק באופן זה יתכן שתחזיק אור עליון בלי מידה וכלי שיעור כלל, משא"כ בכלי הקבלה שמאחר הצמצום ולמטה, דהיינו בנאצלים התחתונים, אשר בהם נבחנים כלי הקבלה שמחזיקים אורם בפנימיותם ותוכיותם, כלומר, שדפנות הכלים שה"ס ד' הבחינות שבהם, המה עושים גבול ומידה על האור שבתוכם, והוא מפני העביות שבכלים, כמ"ש להלן, משא"כ בא"ס ב"ה, ששם האור והכלי באחדות הפשוטה בסוד הוא ושמו אחד (כנ"ל

ריקנית ההיא, באופן שמקום החלל ההוא, היה ק עגול מכל סביבותיו

אור פנימי

הדביקות. ומהצד הב', אפשר לו להעמיק ולהגדיל את כלי הקבלה שלו עד אין סוף ואין תכלית, כי עתה אין צורת הקבלה עושה שום שינוי צורה, כי היא באה מתוך שאמרו חז"ל הרצון להשפיע. וע"ד מדאבש, (א"ע ז' פד וישידיק תכסמב) חשוב, נתנה היא את כסף הקידושין ואמר הוא הרי את מקודשת לי, הרי זו מקודשת, ואע"פ שכתוב בתורה ונתן בידה, שהבעל מחויב ליתן את כסף הקידושין, מ"מ כיון שאדם חשוב הוא, הנה האי הנאה דמקבל ה. מינה, זה חשוב כמו נתינה ממש, עש"ה הרי, ש"הקבלה על מנת להשפיע", היא נתינה ולא קבלה. כי על כן אדם חשוב המקבל ממנה כסף, דומה, כמו שנותן לה כסף, והוי כמ"ש בתורה, ונתן בידה, מטעם שהוא מקבל רק כדי להשפיע נ"ר אל האשה, שתתכבד על ידי קבלתו.

ונמצא לפי המבואר, שכל עיקר החשק סיבת הצמצום היתה, רק לסיבת לצורה החדשה של ה"קבלה על מנת להשפיע" העתידה להגלות על ידי בריאת העולמות (כנ"ל אות מ' ד"ה פירוש), אבל לא כלל משום איזו עביות שהרגיש בנקודה האמצעית, כי לא היו שם שום עביות ושום שינוי ח"ו כנ"ל, ולפיכך לא נעשתה הנקודה האמצעית לבחינת "סוף", פיכך לא יתכן כלל מחמת הצמצום. ול להבחין ענין קטן וגדול, וז"ש הרב שהצמצום היה בהשוואה גמורה.

(ק) פירוש, כי בהכרח נעשתה פה איזו תמונה מחמת הצמצום, ואף על פי שהצמצום היה בהשוואה (כמבואר היטב בדבור הסמוך לעיל), ולא משום שינוי צורה, אמנם אחר הצמצום והסתלקות האור מאותה הנקודה האמצעית, הרי נגלה, שאין האור העליון ראוי להתדבק בה משום הצורה של גדלות הקבלה הנמצאת בה, וכיון שזה נגלה, הנה נפלה ממדרגה שהיתה לה בא"ס. וא"כ היא כבר חשובה לבחינת "סוף", שפירושו עביות כזו שאין למטה הימנה: כי על כן רק

ידי הסתלקות האור ממנה, א"כ בהכרח, משום זה גם המידות הקטנות, זו שהוכרו קטנה מזו, שבשינוי צורה בתוך ג' המדרגות הקודמות, אשר הבחינה הג' למשל זכה מהנקודה האמצעית, משום שמידת הרצון לקבל שבה היא פחותה יותר מבבחי' ד', וכן בחינה ב' היא זכה יותר מבחינה ג', כי מידת הרצון שבה היא פחותה יותר מבחינה ג', ובחינה א' זכה יותר מכולן, כי מידת הרצון לקבל שבה פחותה מכולן, וע"כ, שינוי צורתה אינו ניכר כמו בהן. הרי שיש כאן הבחן מדרגות של קטן וגדול, ואיך אומר הרב, שהצמצום היה בהשוואה א' בסביבות הנקודה. והתירוץ הוא, כי הצמצום לא עשה את הנקודה האמצעית לבחינת היה האור מסתלק מא, רמולכ. "פוס" מהנקודה מסיבת שינוי הצורה שיש בה, אז ודאי היתה נעשית משום זה לבחינת רתויב התוחפה אגרדה, ושוריפש, "פוס" שאין למטה הימנה בפחיתות, אשר אז יצא לנו להבחין גם כן, את ג' הבחינות הקודמות ליותר חשובות מהנקודה האמצעית, על דרך זו למעלה מזה. אכן יה כן, כי הצמצום לא נעשה מחמת לא ה שינוי הצורה שיש בנקודה, שזה לא יתכן, שהרי עדיין במלכות דא"ס אנו עוסקים, אשר שם אין שום שינוי צורה בינה לבין האור, שהם שניהם באחדות הפשוטה בסוד הוא ושמו אחד כנ"ל. אלא הצמצום נעשה, רק בסוד שעלה ברצונו הפשוט נ"ל (אות מ' ד"ה לברוא העולמות וכו' כ פירוש, עיין שם), שפירושו, שחשק לאותה השואת הצורה, אשר עתידה להתגלות על ידי בריאת העולמות, דהיינו, צורת הקבלה על מנת להשפיע נ"ר ליוצר, שיש בזה מעלה יתירה מאד נעלה: כי מצד אחד, הוא השפעה גמורה, כי כל הרצון הוא, רק להשפיע נחת רוח ליוצר ב"ה לצרכי עצמו כלום, ועל כן שוה ולא צורתו לגמרי עם האור העליון של המאציל, ונמצא דבוק בו ית' בתכלית

בהשוואה גמורה, ולא היה בתמונת מרובע בעל זווית נצבת, לפי, שגם א"ס צמצם עצמו בבחינת עגול, בהשוואה א' מכל הצדדים.

לפי שאור אין סוף הוא בהשוואה, היה הצמצום ג"כ בהשוואה שהוא סוד העגול (ה) והסבה היתה, לפי שכיון שאור הא"ס שוה בהשוואה גמורה הוכרח ג"כ, שיצמצם עצמו בהשוואה א' מכל הצדדים, ולא שיצמצם עצמו מצד א' יותר משאר צדדים. ונדע בחכמת השיעור שאין תמונה כל כך שוה כמו תמונת העיגול, משא"כ, ש בתמונת מרובע בעל זווית נצבת בולטת, וכן תמונת המשולש וכיוצא בשאר התמונות. וע"כ מוכרח הוא להיות צמצום הא"ס בבחינת עיגול.

אור פנימי

וכן שאר הבחינות, וא"כ אין כאן מעלה ומטה, ועד"ו ימין ושמאל. באופן, שאין ביניהן שום מעלה זה מזה, וכולן שוות בהשוואה אחת. והטעם, כבר נתבאר (בדיבור הסמוך) מפני שסיבת הצמצום לא היתה משום שינוי הצורה עש"ה. וזהו שמדייק הרב "עגול מכל סביבותיו בהשוואה גמורה", והבן.

(ר) כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך. (ש) פירוש, אם היה שם הבחן מעלה ומטה ימין ושמאל, היה זה מתבאר בתמונת המרובע, שיש שם ד' הצדדים הללו, שהם הכינויים של ד' הבחינות הנ"ל. אמנם לא היה כן, אלא בתמונת העיגול, שאין בה הבחנות הללו, כנ"ל בדיבור הסמוך.

(ת) מורה על מדרגה שיש בה רק ג' בחינות, שחסרה שם בחינה ד'. דהיינו ג' צדדים: מעלה, ימין, ושמאל. וחסר שם צד מטה וזה נקרא תמונת המשולש.

הנקודה האמצעית הזאת נשארה חלל פנוי ואינה ראויה עוד להתלבשות האור (כנ"ל) אות ו' ד"ה כד), וג' הבחינות הקודמות במעלה ובזכות, עדיין הן ראויות להתלבשות האור בהן גם לאחר הצמצום. ועם כל זה ביארנו לעיל (בדיבור הסמוך) שלא נעשית לבחינת "סוף", מטעם הנ"ל ע"ש. וזהו שמדייק הרב ואומר "שמקום החלל הוא היה עגול מכל סביבותיו", רוצה לומר, לא "סוף" ממש, אלא כמו הסוף שיש ב"תמונה עגולה", אשר סופה במרכזה. באופן, שתצייר לך את ד' הבחינות ההן, כמו ד' עיגולים זה בתוך זה כגלדי בצלים, שהעיגול המרכזי הוא בחינה ד', ואותה מקיפה בחינה ג', ואותה מקיפה בחינה ב', ואותה מקיפה בחינה א'. ובאופן זה, אין בחינת מעלה ומטה ימין ושמאל נבחנת ביניהם. כי בחינה א' למשל, שהיא בחינה הא' מקפת למעלה מכולן, בחינה הב' היא נמצאת מקפת למטה מכולן,

